

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat d'Educació

Grau d'educació infantil
Curs acadèmic 2021 - 2022

El mètode *Baby Signs*.

*Creació d'una guia interactiva per a docents del
primer cicle d'educació infantil.*

Treball final de grau

Modalitat B (Caràcter aplicat, de creació o producció). Creació o producció
de materials educatius.

Àmbit temàtic: Atenció a la diversitat, educació inclusiva.

Autora: Judit Bermejo Gonzalez

Tutor: Andres Torres Carceller

7 de juny de 2022

Agraïments

La realització d'aquest treball ha estat possible gràcies a les següents persones i institucions:

Primer de tot, als meus pares, per recolzar-me en les decisions i aspiracions, sense els quals no hagués arribat on estic, i en especial a la meva mare, qui m'ha transmès la vocació per aquesta feina i les ganes de millorar en la meva tasca.

Als meus avis, sobretot a la meva àvia, que ha estat sempre al meu costat, i amb qui tant he plorat i que, malauradament, no ha arribat a veure el final d'aquesta etapa, però sé que n'estaria molt orgullosa.

A la meva parella, per aguantar-me, que no sempre és fàcil, i per ser sempre tant positiu i animar-me inclús en els dies més difícils.

Marian González, representant de l'associació Volem Signar i Escoltar, per la disponibilitat i tota la informació facilitada pel que fa al col·lectiu de persones sordes i les dificultats comunicatives amb les quals es troben.

Les famílies, d'infants oïdors, que han utilitzat el mètode *Baby Signs* i que m'han ajudat a entendre'l i perquè han decidit fer-ne ús, així com, la visió d'una família en especial, de la qual he pogut veure el desenvolupament dins de l'estança.

A l'Associació de la Difusió de la Comunitat Sorda DifuSord, el CREDA Jordi Perelló de Sabadell, la Federació de Persones Sordes de Catalunya i a l'Escola Municipal Tres Pins per la seva ajuda en la realització de la guia, l'orientació metodològica i els contactes i informació facilitada.

Als docents que han participat en la valoració de l'adequació i la utilitat de la guia realitzada en aquest treball.

I per últim, però no menys important, l'Andrès Torrès, tutor d'aquest treball, que m'ha orientat i guiat per poder fer aquest treball i m'ha animat a continuar investigant per aconseguir crear el que jo volia.

Índex

1. Resum i paraules clau	4
2. Introducció	6
3. Objectius	8
4. Justificació	9
5. Antecedents teòrics o pràctics de referència	11
6. Metodologia	16
7. Diseny de la proposta	18
8. Creació del material	21
9. Validació externa	23
10. Conclusions generals	26
11. Referències	30

1. Resum i paraules clau

Resum: L'objectiu principal d'aquest treball està enfocat en crear una guia interactiva destinada als docents que treballen amb infants de primer cicle d'infantil. Aquesta està orientada per utilitzar el mètode *Baby Signs*, amb els signes propis de la llengua de signes catalana. Per poder crear-la primer he realitzat diverses entrevistes per tal de conèixer la situació real de les persones sordes, així com els beneficis que té l'aplicació del mètode *Baby Signs* amb infants oients. El mètode va néixer als Estats Units, a partir d'una investigació de dues metgesses, Linda Acredolo i Susan Goodwyn, encara que uns anys abans ja havia estat publicat per Heinz Werner i Bernard Kaplan. A més, a través d'uns formularis, he pogut obtenir les vivències de famílies d'infants oients que han fet ús d'aquest mètode amb els seus fills, així com el d'una escola que ho implementa a les seves aules. També a través d'un formulari, diversos docents d'escoles diferents m'han donat la seva opinió de la guia creada en aquest treball, així com diferents propostes de millora, la valoració general d'aquesta és molt positiva, assolint una mitja d'excel·lent respecte a si és fàcil i intuïtiva. Com a conclusió, encara que ha estat un procés difícil i complex, puc dir que he aconseguit els cinc objectius que es van plantejar al començament del treball i d'aquí sorgeix la projecció de futur de poder-ho implementar a les aules personalment i intentar donar a conèixer aquest mètode, atès que aquí, a Espanya, encara és molt desconegut.

Paraules clau: *Baby Signs*, llengua de signes catalana, guia interactiva, metodologia educativa, educació inclusiva

Resumen: El objetivo principal de este trabajo está enfocado en crear una guía interactiva destinada a los docentes que trabajan con niños de primer ciclo de infantil. Esta está orientada para utilizar el método *Baby Signs*, con los signos propios de la lengua de signos catalana. Para poder crearla primero he realizado varias entrevistas para conocer la situación real de las personas sordas, así como los beneficios que tiene la aplicación del método *Baby Signs* con niños oyentes. El método nació en los Estados Unidos, a partir de una investigación de dos médicas, Linda Acredolo y Susan Goodwyn, aunque unos años antes ya había sido publicado por Heinz Werner y Bernard Kaplan. Además, a través de unos formularios, he podido obtener las vivencias de familias de niños oyentes que han hecho uso de este método con sus hijos, así como el

de una escuela que lo implementa en sus aulas. También a través de un formulario, varios docentes de diferentes escuelas me han dado su opinión de la guía creada en este trabajo, así como diferentes propuestas de mejora, la valoración general de esta es muy positiva, logrando una media de excelente respecto a sí es fácil e intuitiva. Como conclusión, aunque ha sido un proceso difícil y complejo, puedo decir que he conseguido los cinco objetivos que se plantearon a comienzos del trabajo y de aquí surge la proyección de futuro de poderlo implementar en las aulas personalmente e intentar dar a conocer este método, dado que aquí, en España, todavía es muy desconocido.

Palabras clave: *Baby Signs*, lengua de signos catalana, guía interactiva, metodología educativa, educación inclusiva

Abstract: The main aim of this work is focused on creating an interactive guide for teachers who work with children in the first cycle of infancy. It is oriented to use the *Baby Signs* method, with the signs of the Catalan sign language. In order to create it, I first conducted several interviews to find out about the real situation of deaf people, as well as the benefits of applying the *Baby Signs* method with hearing children. The method was born in the United States, based on research by two doctors, Linda Acredolo and Susan Goodwyn, although a few years earlier it had already been published by Heinz Werner and Bernard Kaplan. In addition, by means of forms, I have been able to obtain the experiences of families of hearing children who have used this method with their children, as well as that of a school which implements it in its classrooms. Also through a form, several teachers from different schools have given me their opinion of the guide created in this work, as well as different proposals for improvement, the overall assessment of this is very positive, achieving an average of excellent regarding whether it is easy and intuitive. In conclusion, although it has been a difficult and complex process, I can say that I have achieved the five objectives that were set out at the beginning of the work and from this arises the future projection of being able to implement it in the classroom personally and try to make this method known, given that here in Spain it is still very unknown.

Key words: *Baby Signs*, Catalan sign language, interactive guide, educational methodology, inclusive education

2. Introducció

Aquest treball neix del propi interès per la llengua de signes catalana (en endavant, LSC) i dels seus beneficis, tant per infants sords com pels oients, però després de parlar amb la representant de l'associació "Volem Signar i Escoltar", Marian González, encara considero més important aportar el meu granet de sorra per intentar assolir una inclusió real. Tal com em va explicar a l'entrevista, hi ha moltíssima desinformació. Per exemple, fins ara jo creia que amb l'implant coclear les persones sordes ja podien escoltar, i no només no és així, atès que, encara que és una ajuda, no arriben a escoltar com una persona oient, però és que només un 20% aproximadament de les persones implantades els arriba a funcionar. Segons em va detallar Marian, això no s'acostuma a detallar als hospitals i, per tant, les famílies, potencien l'oralitat, sense saber que la LS serà una eina indispensable per als seus fills/es.

Pel que fa a l'escolarització dels infants amb sordesa a Catalunya, només hi ha un centre d'educació bilingüe, és a dir, que s'ensenyi la comunicació oral i la llengua de signes. Aquest centre és l'escola Tres Pins, a Barcelona, de la qual parlaré més endavant. L'altra opció són dos centres d'educació especial, un a Sabadell i l'altre a Girona. Per tant, queda clar el dèficit de la possibilitat d'una escolarització com necessiten, puix que els altres acostumen a estar inscrits en escoles ordinàries, on amb el suport del CREDA si és a la pública, tenen assignades hores amb logopedes. Si l'escolarització és a la privada, seran les famílies les que hagin de pagar aquest servei de logopèdia. Per tant, encara que el que necessiten les persones sordes és una educació bilingüe, es pot veure reflectit que seria una bona ajuda que totes les persones oients tinguéssim un mínim coneixement de signes bàsics, per tal de fomentar la seva inclusió en el dia a dia i que puguin viure sense barreres comunicatives.

La guia creada en aquest treball pretén ser accessible per a totes les persones que es troben a les aules d'infantil, encara que no tinguin cap coneixement de la llengua de signes, per tal que se sentin segurs/es i capaços/ces de portar-ho a terme a l'aula. Considero que és un recurs molt útil, i he decidit realitzar-lo en dos formats, en ordinador i en paper. El disseny d'ambdós, explicat més endavant en aquest treball, busca ser fàcil i accessible.

D'altra banda, com explica Ferraro (2019), al seu llibre "*signes per a tothom*", actualment hi ha molt poca informació del mètode *Baby Signs* en català, i les persones que en fan ús han de recórrer al mètode amb els signes propis de la llengua de signes anglesa. Com la intenció d'aquesta guia, a part d'introduir aquesta metodologia a l'aula, busca una inclusió de les persones sordes a la nostra comunitat, considero molt important que aquesta sigui utilitzant els signes propis de la comunitat sorda catalana, per això, encara que en alguns llocs es fa esmena que en aquest mètode els infants poden "inventar" un signe, en la guia confeccionada en aquest treball s'utilitzaran els ja establerts a la llengua de signes catalana.

3. Objectius

Principals

1. Confeccionar una guia del mètode *Baby Signs* per als docents amb els signes de la LSC perquè qualsevol persona, sigui quin sigui el seu coneixement d'aquesta, pugui portar-ho a terme a les aules.

Secundaris

2. Contribuir a la introducció de signes bàsics de la llengua de signes catalana a les aules de primer cicle d'educació infantil a través del mètode *Baby Signs*.
3. Conèixer la metodologia del *Baby Signs* a través de les experiències d'escoles i famílies que n'han fet ús d'aquesta.
4. Conèixer les dificultats amb les quals es troben les persones sordes per poder transmetre la necessitat del material creat.
5. Confeccionar una guia interactiva, de fàcil accés i intuïtiva, que faciliti l'ús d'aquesta a les aules d'infantil.

4. Justificació

Pel que fa a la necessitat de la guia creada en aquest treball, encara que hi ha diversos recursos en línia on es pot trobar el vocabulari de la LSC, considero que pot ser de major eficiència una guia, on es recullin totes aquestes dades en format paper, atès que no sempre tenim accés a un dispositiu per poder accedir als recursos o també ens podem trobar amb què l'internet no funcioni, no tenir-ne o que la pàgina no funcioni. En disposar d'aquesta eina en paper, la podem consultar sempre que ho necessitem, sense dependre de tenir un dispositiu a mà o connexió a internet. A més, tal com m'han explicat des de l'associació "Volem signar i escoltar" i la logopeda de l'escola on treballa, les escoles o institucions que fomenten l'ús de signes amb infants oïdors, acostumen a ser infants que comparteixen espai amb infants amb sordesa usuaris de la LS i que la persona que introdueix els signes ho fa de manera completa, és a dir, fa una traducció literal del que es diu oralment. La idea que persegueix aquest treball és més aviat ensenyar signes bàsics, atès que per traduir tot el que es diu és necessari que aquesta persona tingui un ampli coneixement de la LS, i, per tant, no seria factible traslladar-ho a totes les aules d'infantil.

També considero important recalcar la falta de documentació acadèmica relacionada amb aquest tema, així com la poca presència i coneixement, tant pel que fa a les escoles com a les famílies. La poca documentació acadèmica que he trobat és en anglès, i aquesta no és aplicable aquí, puix que les metodologies són diferents, a més d'utilitzar el vocabulari de la llengua de signes anglesa, que és diferent de la d'aquí. Després d'una recerca per internet, només he descobert dues escoles que implementin aquesta metodologia a les seves aules, i els pares amb els quals he pogut contactar, han conegut el mètode *Baby Signs* majoritàriament a través d'alguna altra família que ho havia fet amb els seus fills i d'Instagram.

Després de llegir les respostes tant de famílies que utilitzen el mètode *Baby Signs*, així com d'aquelles amb infants oïdors escolaritzats en l'escola Tres Pins, tots coincideixen en el fet que aquest mètode els ha ajudat a comunicar-se amb unes altres eines.

Considero, que a través de les experiències de famílies, associacions, i de poder profunditzar en la metodologia del *Baby Signs*, podré en un futur portar-ho a terme a l'aula, transmetre els beneficis d'aquests a les famílies interessades de l'escola on treballi i inclús transmetre també aquest coneixement a companyes del sector.

A més, durant el meu període de pràctiques, com comentaré més endavant en el treball, a la meva estança hi havia un infant que a casa utilitzaven el mètode *Baby Signs* amb ell, i he pogut veure de primera mà el benefici de poder-te comunicar quan encara no poden parlar, i a més, encara que les docents de l'estança no signàvem, l'infant va introduir els signes, i els companys van començar al cap de tres mesos a reproduir els que ens feia l'infant, i a més, de manera correcta.

5. Antecedents teòrics o pràctics de referència

En aquest apartat considero primordial començar diferenciant entre llengua de signes, el sistema bimodal i el *Baby Signs*.

Com bé ens explica Ferraro (2018), mestra d'infantil, logopeda i instructora certificada en *Baby Signs*, a la seva pàgina "*Comunikat Baby Signs*" la llengua de signes és la llengua natural de les persones sordes i té una estructura com a tal. Aquesta es diferencia de la llengua oral principalment per l'organització de l'estructura de la frase. En la llengua oral seria subjecte, verb i complement, i en llengua de signes subjecte, objecte i verb sense conjugar. D'altra banda, en la llengua oral és molt important l'entonació per acabar d'entendre el sentit de la frase, en la llengua de signes això ens ho facilita l'expressió facial. El sistema bimodal és l'ús simultani de la llengua de signes i la llengua oral. Aquesta va ser introduïda per Schlesinger al 1978. La diferència recau en el fet que, en aquest cas, es manté l'estructura de la llengua oral, i, per tant, és una eina pensada per ajudar en l'adquisició del llenguatge oral quan hi ha present alguna dificultat. Finalment, el *Baby Signs* és una eina de comunicació primerenca. Es basa a signar certes paraules específiques d'una frase, que solen ser noms, verbs, adjectius... la finalitat d'aquest és facilitar la comunicació dels infants quan encara no tenen la capacitat de fer-ho de manera oral. Els signes que s'utilitzen acostumen a ser els de la llengua de signes, encara que alguns que són difícils a nivell motriu es modifiquen per facilitar la tasca a l'infant o inclús es fomenta la creació de signes per part dels infants.

D'altra banda, està el sistema bilingüe, que és el que es fa servir a l'escola Tres Pins de Barcelona. Tal com em va explicar la directora de l'escola, Ester Molins, aquest consisteix a fer servir la llengua oral, per una banda, i la llengua de signes per l'altra, no adaptant-la a l'oral, sinó mantenint la seva estructura. Per a això és necessari dues figures d'educadores, una que es comunica amb els infants en llengua oral, i una especialista en llengua de signes que sigui capaç de traduir el que es diu oralment amb la llengua de signes, ja no només amb el fet de signar, sinó també com s'ha comentat abans de transmetre aquesta part que arriba a través de l'entonació a través de les expressions facials i la manera de gesticular.

La línia d'aquest treball va més enfocada al sistema *Baby Signs*, perquè, com ja he comentat anteriorment, l'objectiu és que qualsevol persona educadora en pugui fer ús a la seva classe, i per fer ús dels altres dos sistemes s'ha de tenir un alt coneixement de la llengua de signes.

El mètode *Baby Signs*, tal com explica Ferraro (2019), s'utilitza amb infants oïdors per establir una comunicació amb aquests abans que tinguin la capacitat de poder parlar, d'aquesta manera, ens poden transmetre les seves necessitats i inquietuds, i facilita a l'adult la comprensió de moltes actituds de l'infant, que d'altra manera, com que no poden expressar verbalment, no seríem capaços de saber. Les primeres publicacions en referència a aquest mètode són del 1963, per part de Heinz Werner i Bernard Kaplan, i més endavant, sobre el 1980, les doctores Linda Acredolo i Susan Goodwyn, a través d'un estudi, van veure que els nadons feien ús de signes espontàniament abans de tenir la capacitat d'expressar-se oralment. A partir d'aquí van estudiar quins eren els beneficis que això aportava als infants i va ser quan van crear el mètode, dirigit tant a famílies com a professionals.

Ferraro (2019) destaca al seu llibre que els signes els ha d'escollir l'adult, però ha de tenir en compte que aquests han de motivar als infants, i els ha de permetre advertir de perills, expressar emocions, han d'estar relacionades amb les rutines diàries, etc. Aquests han de ser presentats a poc a poc, recomana fer-ho en grups de cinc a deu paraules, i anar incrementant-ho a mesura que es van interioritzant. Recalca també que aquest mètode és un complement de la llengua oral, i que el signe ha d'anar acompanyat sempre de la verbalització de la paraula en qüestió. Pel que fa a l'inici del mètode, l'autora ens explica que es recomana fer-ho entre els sis i els vuit mesos aproximadament, quan l'infant ja pot seure sol i té més control manual, encara que no és contraproductiu si es comença a fer abans, doncs les famílies sordes es comuniquen amb els seus fills amb la llengua de signes des que naixen.

Tal com explica Farkas (2009), al seu llibre, que un infant utilitzi gestos per comunicar-se és quelcom que està documentat des de fa temps. Jean Piaget és un dels autors que descriu aquests primers gestos fets servir per infants menors d'un any. Aquest sorgeixen de manera espontània i natural, i són apresos a través de les rutines que fan amb els

adults a través de l'observació i, posteriorment, la imitació. L'ús d'aquests gestos apareix en un moment on l'infant comença a tenir la necessitat de comunicar-se amb l'adult, però encara no té desenvolupada la capacitat per comunicar-se oralment.

Capirci, Iverson, Pizzuto i Volterra (1966) classifiquen aquests gestos en tres; els gestos deíctics, són els que els infants fan al voltant dels nou i dotze mesos i bàsicament consisteixen a assenyalar, ensenyar, oferir i realitzar peticions en forma de ritual, els gestos simbòlics o representacionals, que sorgeixen entre els onze i els quinze mesos, aquests són accions físiques simples, utilitzades per representar la necessitat, els pensaments i les emocions, i per últim, els gestos icònics, aquest són l'evolució dels anteriors, els gestos simbòlics, quan l'infant ja és capaç d'expressar-se oralment, a voltant dels tres anys. Són gestos que acompanyen el que es diu de manera oral, en comptes de fer de substituïts, com en els casos anteriors.

D'altra banda, Acredolo i Goodwyn (2001), destaquen en el seu treball que l'ús de gestos en la comunicació, no sols permet la comunicació entre infant i adult quan el primer no pot expressar-se oralment, sinó que en alguns casos també serveix per ajudar a l'adult a comprendre millor el que l'infant li vol comunicar de forma oral, quan aquest no té totes les eines del llenguatge.

Malgrat que a Espanya encara no es coneix gaire el mètode, als Estats Units ja fa temps que se'n parla, els defensors del mètode defenses que l'ús de signes amb infants menors de trenta-sis mesos els ajuda en la posterior adquisició del llenguatge, mentre que els detractors diuen tot el contrari, que el mètode retarda l'aparició del llenguatge. Un estudi realitzat per Paling (2007) va arribar a la conclusió de què hi ha molt pocs estudis on s'hagin tingut en compte totes les variants que poden interferir en l'adquisició del llenguatge, com és per exemple el nivell socioeconòmic de la família o els estudis dels pares, entre d'altres, i a través de dos estudis fets amb infants oients, va arribar a la conclusió que no és ni positiu ni negatiu, almenys amb les dades que es tenen actualment. És a dir, l'estudi d'aquests dos casos, no ha pogut sostenir que el desenvolupament lingüístic de l'infant s'hagi vist propiciat per l'ús de signes, però tampoc s'ha vist que hagi perjudicat.

Tal com explica Briant (2004) al seu llibre, es pot començar a signar en qualsevol moment, però l'edat considerada òptima és aproximadament als sis mesos d'edat, atès que abans no tenen les habilitats motrius ni la coordinació oculo-manual necessària per realitzar els signes, a més, a partir dels sis mesos la capacitat memorística de retenció està més desenvolupada, i, per tant, segurament, començarà a signar abans. L'única recomanació de l'autor si es comença a signar abans dels sis mesos, és tenir més paciència i ser conscient que l'infant trigarà més a imitar el signe.

Briant (2004) detalla una sèrie de recomanacions que cal tenir en compte a l'hora d'utilitzar els signes amb els infants, doncs, com ell diu, no és el mateix que parlar, ni tampoc es fa de la mateixa manera que amb un adult, aquests són els següents:

- T'has de posar a l'alçada de l'infant. Com en totes les situacions d'aprenentatge d'un infant, és recomanable estar a la mateixa alçada que l'infant, per així poder promoure una millor relació i que l'infant et vegi millor. El més recomanable és seure a terra.
- S'ha de signar a l'alçada visual de l'infant. L'autor recomana fer-ho prop de la cara de l'adult, atès que els infants estan atrets de manera innata per la cara humana.
- S'ha de pronunciar la paraula. Com el que es busca és que l'infant relacioni la paraula amb el gest, si estem utilitzant el mètode amb infants oients, és molt important que la paraula s'expressi verbalment mentre s'acompanya del signe, així l'infant serà capaç de relacionar-ho.
- S'ha de signar en el context. És a dir, si estàs signant la paraula aigua, que sigui en un moment on li dones aigua per beure per exemple, d'aquesta manera a l'infant li és més fàcil fer les associacions que posteriorment el portaran a fer el signe.
- S'han de fer signes que motivin a l'infant. Aprofitant la necessitat dels infants de comunicar-se, si els signes que s'utilitzen l'ajuden a poder expressar necessitats, emocions, desitjos... serà més fàcil que acabi reproduint el signe.
- S'ha d'acompanyar el signe amb l'expressió facial corresponent. Aquesta sempre aporta un extra d'informació que ajudarà a l'infant a comprendre el que li estem transmetent.

- Introduir els signes de manera natural, durant les rutines del dia a dia i en el temps de joc.

Vanessa Viaji (s.d.), instructora certificada en *Baby Signs*, com molts altres autors, ens parla dels beneficis que té l'ús d'aquest sistema en els infants a la seva pàgina web "*Hablame con las manos*". D'entre tots ells, m'agradaria destacar-ne uns quants:

- "Ofrece a los bebés una capacidad de comunicación temprana. Ayuda a los padres a conocer mejor a sus bebés, sus gustos y necesidades. Reduce el tiempo que los padres emplean en averiguar qué necesitan/quieren, dándoles más tiempo para disfrutar de ellos, cubrir sus necesidades y conocer sus inquietudes y miedos.
- Mejora las habilidades lingüísticas. Los estudios demuestran que en los bebés que practican signos se acelera la adquisición de lenguaje verbal, tienden a hablar más temprano y desarrollan un mayor vocabulario que los bebés que no lo practican. A la edad de tres años su vocabulario corresponde al de un niño de tres años y once meses.
- El *Baby Signs Language* pone a trabajar tres áreas distintas del cerebro del bebé: la auditiva, la visual y la kinestésica. Al contrario que el lenguaje verbal que utiliza tan solo el auditivo. Esto genera una serie de conexiones cerebrales a unas edades muy tempranas, en pleno desarrollo, con consecuencias beneficiosas también a largo plazo.
- Activa diferentes Inteligencias Múltiples: còrporal-kinestésica, lingüística, visual-espacial e intrapersonal."

6. Metodologia

Per tal de recopilar la informació necessària per a la realització d'aquest treball s'han utilitzat entrevistes i enquestes amb un enfocament qualitatiu.

Pel que fa a les entrevistes, en vaig realitzar dues, individualitzades i semiestructurades, una d'elles va ser amb la Marian de l'associació "volem signar i escoltar", el guió de la qual es troba a l'[annex 1](#), per poder entendre al col·lectiu de persones sordes, les dificultats amb les quals es troben en el dia a dia, i així poder ajustar la meua proposta, aquesta entrevista la vaig organitzar amb preguntes obertes, on es pogués expressar obertament i amb la possibilitat de fer-ne d'altres si sorgia l'ocasió. L'altra entrevista va ser a l'escola Tres Pins, en un principi la meua idea era conèixer com utilitzaven els signes dins de l'aula, però quan la directora em va començar a explicar la metodologia de l'escola em vaig adonar que, encara que era molt interessant, no s'adequava a la realitat del meu treball, i és per això que no està present en aquest treball. El guió d'aquesta entrevista tampoc està al treball atès que al final no el vaig emprar, puix que l'entrevista va ser més una explicació de manera grupal, per part de la directora del centre a diverses estudiants que treballàvem la llengua de signes als nostres treballs.

A través de les enquestes he buscat conèixer la realitat i les experiències de les famílies i les escoles. En concret he realitzat cinc enquestes, totes elles les he fet a través de Google Forms i hi ha tant preguntes obertes com tancades, atès que per a la meua recerca, en alguns casos simplement necessitava una resposta molt concreta, i en altres, m'interessava més que ho desenvolupessin, les preguntes i les respostes d'aquests formularis estan a l'[annex 2](#). Dues d'aquestes estaven dirigides a les famílies de l'escola Tres Pins, un per a les famílies d'infants oïdors i l'altre per a famílies d'infants sords. L'objectiu principal era conèixer les experiències dels dos tipus de famílies, el motiu d'aquest tipus d'escolarització (sobretot de les famílies oïdores) i com estaven vivint tot aquest procés. D'aquests dos formularis, el primer, el de les famílies d'infants oïdors, n'he obtingut set respostes, i del de les famílies d'infants sords cap. Amb aquest formulari m'ha passat una mica com amb l'entrevista a l'escola, que encara que m'ha semblat molt interessant, la informació recopilada no ha sigut gaire rellevant, atès que no es parla de la metodologia que s'explica en aquest treball.

Quan em vaig adonar d'aquest conflicte, va ser quan vaig canviar l'estratègia i després de començar a conèixer més profundament què era el mètode *Baby Signs*, vaig decidir realitzar uns altres dos formularis a Google Forms, un d'ells dirigit a famílies que han utilitzat el mètode amb els seus fills, a través de preguntes, sobretot obertes i d'escala, per conèixer les seves experiències, motivacions i la seva perspectiva després d'haver-ne fet ús. En total, a aquest formulari m'han contestat nou famílies. D'altra banda, em vaig posar en contacte amb les dues úniques escoles d'Espanya que he trobat que portin a terme aquest mètode, només he obtingut la resposta d'una d'elles, i encara que les preguntes eren obertes per tal d'obtenir informació detallada sobre la manera d'aplicar-ho sobretot, la realitat és que les respostes han estat molt breus i no m'han servit per usar-les al treball. També crec que és important recalcar que pensava que feia temps que en feien ús, però l'han començat a emprar des del present curs, pel que en moltes coses encara estan aprenent.

En últim lloc, he realitzat últim formulari de Google, també combinant preguntes obertes i tancades, per tal de rebre informació per part de docents de la guia creada en aquest treball. En aquest he buscat conèixer si consideren que la guia és com jo buscava (clara, intuïtiva i accessible), si consideren que la forma en la qual està creada i les vies d'accés són útils, si es veurien capaços i capaces de dur-ho a terme amb aquesta guia, entre d'altres. Aquest formulari me l'han respost onze persones.

Pel que fa al tipus d'informació utilitzada en aquest treball, hi ha tant de fonts primàries com de secundàries. Les fonts primàries les he recopilat a través de totes aquestes entrevistes i formularis que he anat realitzant, i són la base del treball, atès que com ja he explicat en altres apartats, m'ha costat molt trobar informació acadèmica sobre el mètode a Espanya. És per això, que les fonts secundàries emprades, són una mica menys rigoroses, encara que he fet servir aquelles que amb alguns detalls, m'han transmès més confiança, com per exemple blogs on se citen treballs acadèmics d'altres persones i que aquests enllaços funcionen, llibres que fan referència a autors del mètode, i pàgines acceptades per les associacions i organitzacions del col·lectiu de persones sordes.

7. Diseny de la proposta

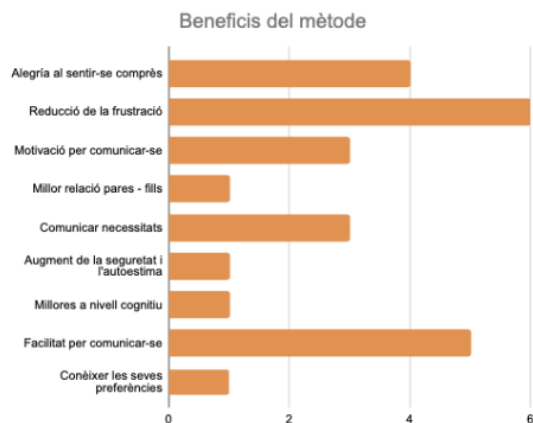
Primerament, com he esmentat anteriorment, m'he trobat amb molt poca informació acadèmica relacionada amb el mètode *Baby Signs*, i els llibres que he trobat que no són de caràcter acadèmic, considero que, encara que molt interessants, no són pràctics per utilitzar-los a l'aula. La recerca d'aquests és difícil, molts d'ells no estan dividits per temàtica, per la qual cosa t'has de llegir tot l'índex buscant per ordre alfabètic. En la guia confeccionada en aquest treball he buscat que amb un parell de clics tinguis tota la informació útil del signe en concret, per agilitzar la tasca.

D'altra banda, considero també molt important tenir en compte les experiències que m'han transmès les famílies i l'escola "Erase una vez".

Des de l'escola, que fa un any que implementen el mètode a l'escola, m'han explicat que tot va sorgir arran d'una família que va matricular la seva filla a l'escola i a casa feien ús del *Baby Signs*, i l'equip docent, per poder entendre a la nena i poder-ho aplicar a l'aula, van realitzar una formació. Va ser aleshores quan es van adonar, tal com contem, dels múltiples beneficis que ofereix aquest mètode. Aquesta escola ho porta a terme a través d'activitats com contes, cançons... així com en les activitats del dia a dia, a través de les rutines sobretot. Això no obstant, encara que a les aules s'està aplicant el mètode, la major part de les famílies no ho han traslladat a casa, només algunes, però, tot i això, consideren que aquest mètode està ajudant molt positivament als infants de l'escola a poder comunicar-se.

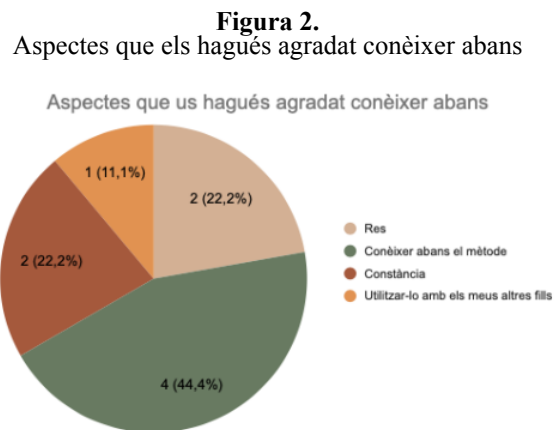
D'altra banda, pel que fa a les experiències de les famílies, recollides en el formulari que es troba a l'annex x, amb unes o altres paraules, però totes coincideixen en el fet que el mètode ha ajudat als seus fills a comunicar-se, a ells com a pares entendre millor les demandes i les necessitats dels seus fills i els ha ajudat a reduir frustracions derivades de dificultats en la comprensió

Figura 1.
Beneficis del mètode segons les famílies

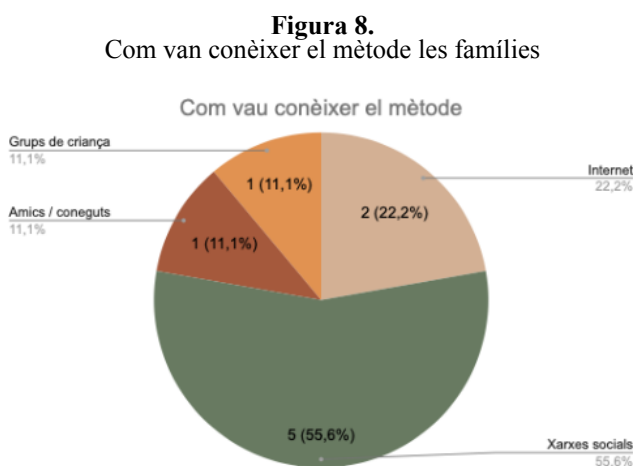
Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia

d'aquestes, i en conseqüència, construir una millor relació amb el seu fill/a. Molts, com podem veure a la figura 1, també han destacat l'alegria dels seus fills quan poden comunicar el que volen i la figura adulta l'entén. A més, totes les famílies, sabent el que saben ara, t'ornarien a utilitzar aquest mètode amb els seus fills. D'altra banda, uns aspectes que considero molt importants a tenir en compte, són els aspectes que m'han comentat, que, tenint el coneixement que tenen ara, canviarien si haguessin de tornar a començar, com podem veure a la figura 2, un 22,2% parla de la constància, de tenir més paciència a l'hora de signar, atès que no quelcom que sigui d'avui per demà, sinó que necessita temps i constància, molta repetició per aconseguir que l'infant ho repeteixi. A més, un 44,4% començaria a signar abans, i de fet, no ho van fer perquè desconeixien el mètode, puix que com he esmentat ja en altres apartats, hi ha molt poca informació d'aquest mètode en el nostre idioma.

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia

Com podem veure a la figura 8 (Segons annex 2), un 55,6% va conèixer el mètode a través de les xarxes socials, un 22,2% a través d'internet o amics i coneguts i un 11,1% a

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia

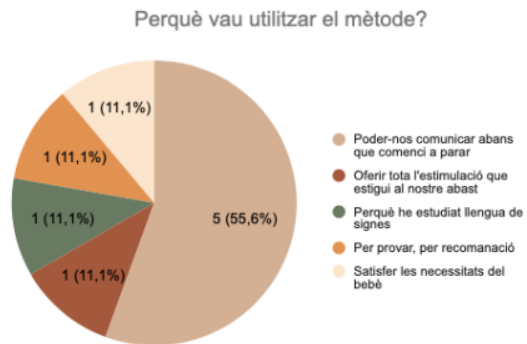
través de grups de criança. Queda reflectit, doncs, les vies per les quals les famílies accedeixen a la informació sobre el mètode no són científiques ni de caràcter acadèmic.

Finalment, m'agradaria fer esmena als principals motiu que van motivar a les famílies a utilitzar el mètode *Baby Signs* amb els seus fills, tal com elles

mateixes m'han transmès. Com es pot veure a la figura 3, un 55,6% ho ha fet per poder-

se comunicar abans que l'infant sigui capaç de parlar de manera oral, i relacionant-lo amb la gràfica que parla dels beneficis del mètode, quan l'infant pot comunicar-se abans de posar paraules, es redueix la frustració en no sentir-se comprès o al no veure la seva necessitat coberta, també els aporta alegria, en veure que els entenen i ells ens entenen, entre d'altres. Per tant, més enllà de poder aconseguir una inclusió real de les persones sordes o almenys poder establir un mínim de comunicació, també podem parlar de beneficis per als infants oients.

Figura 3.
Motivacions de les famílies per fer ús del *Baby Signs*

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia

8. Creació del material

La guia creada en aquest treball, com ja s'ha esmentat anteriorment busca ser intuïtiva i de fàcil accés, a part de ser clara i concisa. Per tal que així sigui la guia ha estat creada de la següent manera:

Tots els signes estan dividits per àmbit temàtic, perquè així sigui més fàcil anar a buscar un signe en concret, a més, dins de cada àmbit temàtic els signes estan endreçats per ordre alfabètic, excepte l'apartat de calendari que he considerat més convenient i lògic separar-ho per dies de la setmana, mesos de l'any i estacions.

He col·locat un signe per diapositiva perquè considero que així és més visual, i no es veu molt atapeït, a més, per cada signe, trobem tres vies d'accés a la informació, tenim una imatge model de la Configuració del signe, extreta de fonts oficials de la LSC, un QR que enllaça amb un vídeo de YouTube, que també estan certificats i validats per FESOCA (Federació de Persones Sordes de Catalunya) i per últim, una explicació per escrit de com fer el signe.

- Guia en línia¹

Com que el que buscava en aquest treball és la rapidesa i perdre el mínim temps possible buscant els signes, he decidit que la guia funcione a través de botons interactius, i que, en tres clicades, arribis a l'explicació del signe. Per això les persones que utilitzin la guia simplement hauran de navegar entre les paraules, és a dir, si jo per exemple vull mirar el signe d'arròs, hauré d'entrar a la guia, clicar el botó de començar, a l'àmbit temàtic d'aliments i per últim, a la paraula arròs i ja tindrà accés a la informació. **És molt important descarregar l'arxiu i obrir-ho amb l'Adobe, si no, els botons no funcionen.**

- Guia en paper

Com en la guia en línia, aquí també buscava brevetat, puix que la realitat d'una aula és que no et pots parar a buscar les coses si estàs amb els infants fent una activitat o a punt de fer-la. És per això que he dividit cada àmbit temàtic per color, així vas directament al color que necessites, després, per tal de facilitar la cerca per alfabet, al lateral estan els divisores amb la lletra de l'alfabet. D'altra banda, he decidit

¹ Feu click a aquest [enllaç](#) per accedir a la guia.

enquadrar-lo perquè si és a través de fitxes, s'acabaran desendrentant i algunes inclús es poden perdre, però aquesta enquadració és oberta per tal de facilitar el transport o el seu ús quan no s'utilitzin tots els àmbits temàtics. És a dir, si jo només vull treballar un conte de les emocions, obro les anelles i trec totes aquelles pàgines que no siguin d'aquest àmbit temàtic, i a l'aula només porto la d'emocions.

9. Validació externa

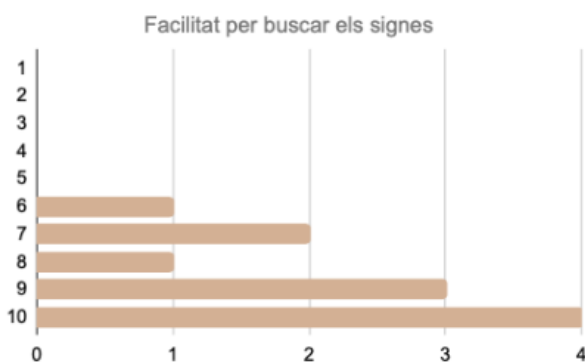
He rebut un total d'onze valoracions de la meua guia i, en trets generals, la valoració és molt positiva i ha agradat al sector de mestres.

D'entre totes les persones que han respost, un 54,5% no coneixia el mètode *Baby Signs* amb anterioritat, i del 45,5% dels que el coneixien prèviament, només una persona l'ha arribat a utilitzar en algun moment.

Un dels objectius de la meua guia és que fos intuïtiu i que fos fàcil i ràpid trobar els signes. En aquest aspecte les respostes són més variades, com podem veure a les figures 13 i 14 (segons annex 2), però en totes elles la valoració és per sobre del cinc, i, a més, més de la meitat de les respostes estan per sobre del vuit. Pel que fa a la pregunta de si els ha resultat fàcil cercar el signe, un dels aspectes més valorats és la “classificació, tant per àmbits com per ordre alfabètic”, un dels altres comentaris destacats és que “és clara i senzilla de seguir”.

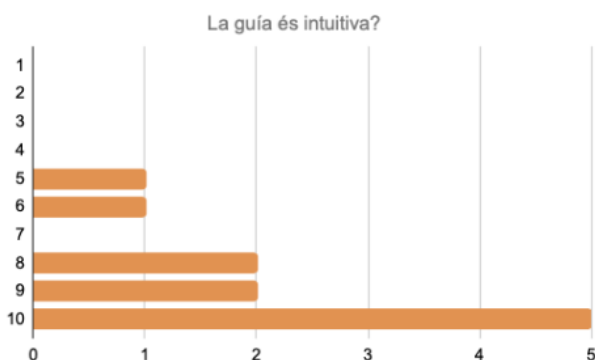
Pel que fa a les respostes de si consideren que la guia és intuïtiva, la impressió general és positiva, entre alguns comentaris, “queda molt clar com utilitzar-la sense necessitat de grans explicacions”, “és intuïtiu i fàcil de buscar el significat del símbol”, “les explicacions són breus però molt entenedores”, entre d'altres. També m'han comentat que els dibuixos poden ser difícils d'entendre per algú que no tingui

Figura 13.
Respostes a la pregunta si els ha resultat fàcil buscar els signes

Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia

Figura 14.
Respostes a la pregunta si consideren la guia intuïtiva

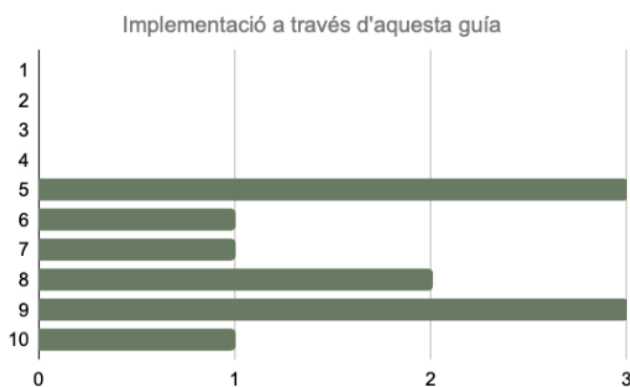
Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia

coneixements bàsics de la LSC, però per això vaig decidir posar diverses maneres d'aprendre a fer el signe. Aquest últim aspecte ha estat molt ben valorat, deu de les onze persones que han contestat consideren, amb un deu, que els tres elements són útils i ajuden.

Quant a si es veurien capacitats i capacitades per implementar-ho a les aules a través d'aquesta guia, les respostes tornen a ser bastant diverses, com podem veure a la figura 15. Com en el cas anterior, encara que diverses, totes les valoracions estan per sobre del cinc.

Trobem una persona que ha respost amb un deu, i que el seu comentari ha estat que amb aquesta guia "s'atreviria, però que primer ho hauria de practicar una mica per saber com funciona". Tres persones han contestat amb un nou, i el comentari ha estat que "és molt intuïtiva només amb les imatges, que en cas d'urgència, és bastant necessari", "les

Figura 15.
Respostes a la pregunta si s'atrevirien a implementar el mètode

Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia

imatges que acompanyen la paraula i la petita explicació fan que, crec que qualsevol persona, ho pugui aplicar" i, "no sembla difícil, crec que sí". Els comentaris de les persones que han contestat amb set i vuit, van molt en la línia dels comentaris anteriors, la persona que ho ha puntuat amb un sis considera que "caldría una assessoria/sessió amb un expert per

explicar els beneficis i els passos a seguir", tot això està detallat en la part teòrica del treball, al qual les persones que han respost no han tingut accés perquè no estava acabat, i, per tant, només han vist la guia, pel qual, considero que aquest aspecte, encara que té tota la raó, sí que està present en el meu treball. Finalment, tres persones han respost amb un cinc, una d'elles considera que "és necessari que hi hagi un coneixement previ" i una altra creu que "li costaria".

Per acabar, les propostes de millora o aspectes que han considerat oportú traslladar-me per millorar la meua guia són les següents:

No crec que s'hagi de millorar més, és a dir, s'hauria d'utilitzar a la pràctica i observar que cal més, però com he comentat a simple vista jo la veig perfecte per començar a treballar amb ella.

Està molt bé i és molt intuïtiva.

Crec que és perfecte.

Considero que aquest últim comentari pot ser molt important de tenir en compte. D'una banda, crec que pot ser més senzill a l'hora d'utilitzar-lo a l'ordinador, puix que en ja

Està molt ben feta i és molt completa. Penso, però, que l'aplicació feta servir potser no et permet que sigui massa àgil. M'explico, potser amb un genially t'hauries trobat més còmode inserint vídeos

tenir el vídeo col·locat hi pots accedir de manera més ràpida i no necessites tenir a mà un mòbil, però, d'altra banda, si penso en la versió en paper d'aquest, no seria viable, atès que el vídeo no es podria imprimir, i s'hauria de posar un recurs com el del QR.

D'altra banda, m'agradaria comentar que una de les persones que han respost al formulari, m'ha demanat la versió definitiva perquè li ha agradat molt la guia, i es planteja poder-ho dur a terme a les aules d'una escola. Per tant, considero que la valoració de la guia creada en aquest treball, és molt positiva.

10. Conclusions generals

La realització d'aquest treball ha estat bastant complexa i ha tingut diversos canvis durant el procés de cerca d'informació. Al principi, les línies que contemplava per dur-lo a terme eren estrictament de la llengua de signes catalana, però a mesura que vaig anar fent entrevistes em vaig adonar que tot això no era viable. Per exemple, el projecte de la bimodalitat de l'escola "Tres Pins", sobretot en l'àmbit inclusiu, és increïble, però no és un projecte que es pugui traslladar a totes les aules d'infantil, atès que, com ja he comentat anteriorment, tot el professorat hauria de tenir uns bons coneixements de la llengua de signes catalana. Com jo el que buscava era quelcom que es pogués aplicar al major nombre d'escoles possible, aquesta idea va quedar descartada. No obstant això, encara que només apareguin petites pinzellades de tot el que vaig aprendre en aquesta part del procés, donaria per fer un altre treball, sobre les injustícies que han de viure les persones sordes, i totes les dificultats que tenen, ja no només en l'àmbit educatiu, sinó en qualsevol àmbit de la vida quotidiana. Això va fer que encara tingués més ganes de crear quelcom que es pogués aplicar a totes les aules, i que, en major o menor mesura, pogués contribuir al fet que no es trobin amb tants conflictes a l'hora de poder comunicar-se.

Aquesta considero que és la meva major projecció de futur, i en certa manera, acabo de començar. Amb aquest treball havia de ser realista, i amb el poc temps que tenim per fer el treball, no podia proposar-me un objectiu a tan llarg terme, però, a través de la validació externa, com ja he comentat en el punt pertinent, una persona que actualment està treballant a una escola m'ha demanat si li puc enviar la versió definitiva de la guia, i inclús em va comentar que podria ser una bona proposta implementar-ho a l'escola. D'altra banda, una de les famílies que van fer ús del mètode *Baby Signs*, amb les quals vaig estar parlant, també em va demanar que li fes arribar el treball quan estigués acabat. Per tant, crec que és un camí del qual poden sortir coses molt positives. Evidentment, en un futur, quan sigui responsable d'una estança i quan sigui mare, m'agradaria també poder utilitzar aquest mètode.

En relació amb això, encara que no va ser directament relacionat amb la realització d'aquest treball, durant la meva estada de pràctiques (jo ja tenia clar de què volia fer el

treball), a l'estança hi havia un infant que a casa utilitzaven el mètode. Les educadores no fèiem servir el signes amb ell, però l'infant sí que es comunicava amb nosaltres a través dels signes, i així va ser com de mica en mica, els altres infants del grup van anar imitant els signes, i a més, ho feien amb sentit.

Recuperant els objectius que em vaig plantejar a l'inici del treball, crec que els he assolit tots. El primer propòsit, i sobretot a través de la validació externa, es pot considerar aconseguit, puix que a les respostes que m'han donat, la gran majoria, amb més o menys confiança, s'atrevirien a utilitzar la meua guia a la seva estança. El segon objectiu que em vaig plantejar, crec que, com he dit abans, és el que està en procés. Al llarg d'aquests mesos m'he dedicat a crear la guia i n'he fet difusió del mètode sobretot de manera oral als meus companys de professió, molts dels quals l'han conegut d'aquesta manera, i ara, després d'haver fet arribar la guia, s'han plantejat la possibilitat de fer-ho. Per tant, ara el material està, només queda que el personal docent el vulgui agafar i fer-ne ús. El tercer propòsit, encara que menys del que m'agradaria, també l'he assolit. Al començament tenia la idea de poder obtenir moltes respostes, diverses visions, i sobretot, diverses experiències, però m'he trobat amb què és molt difícil que et contestin, i molts cops, la resposta no és tan extensa com t'agradaria, però considero que he après molt de tot el que m'han anat explicant, tant des de les associacions, com les famílies. També m'hauria agradat saber més d'escoles que ho porten a terme, això no obstant, aquest punt ha resultat especialment difícil, i l'única escola que he aconseguit tenir resposta feia poc temps que en feia ús, i, per tant, encara estaven en fase d'experimentació. Pel que fa al quart objectiu, encara que m'hagués agradat moltíssim poder conèixer la visió de les famílies d'infants sords, no ha estat possible, però l'entrevista que em va concedir la Marian, de l'associació "Volem signar i escoltar" em va aportar moltíssima informació, i, com he esmentat anteriorment, encara que no em va ser útil de la manera que jo buscava, em va fer veure encara més, la necessitat de fer quelcom perquè aquest col·lectiu comencés a tenir una inclusió real, sobretot a les aules, atès que és l'aspecte relacionat amb la meua carrera. A més, tot això també em pot servir en un futur per, quan expliqui la guia que he creat i els beneficis en infants oients, poder parlar també dels beneficis i l'ajuda que pot suposar que tota persona tingui un coneixement bàsic d'alguns signes per poder-se comunicar si es dona el cas. Per acabar, l'objectiu cinc, i

gràcies també a la validació externa, també considero que l'he assolit. Encara que m'han proporcionat alguns aspectes que tenen una possible millora, així com inquietuds després de veure la guia, com es comenta en l'apartat corresponent, les valoracions són positives, i a més, no només això, sinó que totes es mouen sobretot entre el vuit i el deu, per tant, puc afirmar que les persones que han respost al formulari, consideren que la guia que he creat és intuïtiva, de fàcil accés i fàcil per utilitzar a les aules d'infantil.

De les propostes de millora que m'han comentat, crec que les més significatives són les d'afegir una mica d'informació teòrica, sobre els objectius, com utilitzar el mètode, etc. atès que pot ser, aquesta guia acabi arribant sense la part de treball escrit, i, per tant, tota aquesta informació es perdria i crec que és important, i l'altra és la d'inserir directament el vídeo en la presentació i deixar el QR només per a la versió impresa, però aquesta última encara l'he de valorar.

En aquest apartat, el de validació externa, m'ha passat també com en les altres entrevistes i formularis, tenia unes expectatives molt altes, de què obtindria moltes respostes i que serien molt útils, i la realitat ha estat una altra. M'han contestat poques persones i les respostes, en alguns casos, no eren de gaire ajuda. Sobretot en els apartats on havien de justificar la seva resposta esperava que la gent em detallés la seva opinió, però no ha estat així, les respostes han estat bastant curtes i simplificades, però la part positiva és que la valoració general és bona, i, per tant, encara que hagi aconseguit poca explicació, sé que he assolit els meus objectius.

En resum, m'agradaria destacar dues coses, la primera és tot el procés de creació del treball, la superació de les diferents barreres que m'anava trobant, puix que el treball va començar amb una projecció, i, encara que la finalitat ha estat la mateixa, el treball ha resultat ser totalment diferent del que m'havia plantejat en un principi. Pot ser que aquí escrit sembli molt maco, i molt fàcil, però la veritat que ha estat un procés molt difícil i angoixant, sobretot pel temps que tenia i que anava veient que tot el que estava fent no em servia realment pel que jo volia, però al final, amb l'ajuda del tutor, he acabat podent donar una volta a l'enfocament i fer el que volia des del principi. D'altra banda, també m'agradaria destacar el resultat final de la guia, com he explicat en aquest treball hi ha molt poca informació del mètode a Espanya, i sobretot a través de les valoracions tan

positives que he rebut de la meva creació, crec que això es pot i ha de canviar, i considero que he fet un primer pas, ara queda continuar parlant-ne a les escoles on vagi treballant i de mica en mica donar a conèixer el mètode i, sobretot, facilitar la meva guia.

11. Referències

Acredolo, L. I Goodwyn, S. (2001). *Los gestos del bebé. Cómo hablar con tu hijo antes de que él sepa hablar*. Ediciones Oniro

Alvarado, M. i Martín, I. (2004). *Diccionari temàtic de llenguatge de signes català*. Paraiso editorial.

Briant, M. (2004). *Baby sing language basics. Early communication for hearing babies and toddlers*. Hay house. <https://books.google.es/Babysign>

Capirci, O., Iverson, J., Pizzuto, E. i Volterra. V. (1996). *Gestures and words during the transition to two-word speech*. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0305000900008989>

Farkas, C. (2009). *Gestos que hablan*. Ediciones universidad católica de Chile. <https://books.google.es/gestosquehablan>

Ferraro, S. (2018, 12 d'octubre). *Lengua de signes, sistema bimodal y Baby Signs ¿son lo mismo?*. <https://www.comunikatbabysigns.com/sistema-bimodal-y-baby-signs/>

Ferraro, S. (2019). *Signes per a tothom*. Independently published

Ferraro, S. (2020). *Més signes per a tothom*. Independently published

Generalitat de Catalunya, secretaria de política lingüística (s.d.). *Vocabulari bàsic de la llengua de signes catalana*. Consultat el 10 d'abril de 2022. https://llengua.gencat.cat/ca/llengua_signes_catalana/recursos-i-activitats/vocabulari/

Paling, J. (2007). Critical review: Does Baby Sign Language have a positive affect on the Language of typically developing, hearing infants of hearing parents?. *Unpublished manuscript*.

Viaji, V. (s.d.). *Hablame con las manos*. Consultat el 4 d'abril de 2022. <https://www.hablameconlasmanos.com>

Annexes

Annex 1. Guió entrevista a Marian	2
Annex 2. Preguntes i respostes dels formularis	3

Annex 1. Guió entrevista a Marian²

Pel que fa al col·lectiu

- Quines opcions té una persona amb sordesa? S'expliquen totes o hi ha preferències d'ús d'una o una altra?
- Per què considereu tan important el bilingüisme?
- Creus que milloraria el dia a dia de les persones sordes si les oients tinguéssim un coneixement bàsic de la LS? Quins signes consideres que hauríem de saber tots?
- Consideres que la LS aporta beneficis als infants oients? Per exemple el *Baby Signs*.

Pel que fa a l'àmbit educatiu

- Quines opcions d'escolarització té un infant sord? Consideres que són eficients?
- Quines ajudes tenen? Són subvencionades o les ha de pagar la família?
- Si els professionals de l'educació estiguéssim preparats, creus que seria viable que un infant que fa ús de la LS s'escolaritzi en un centre ordinari?
- L'ús de la mascareta està dificultant la comunicació a les escoles?
- Consideres que els professionals encarregats d'ajudar als infants sords a les aules tenen el coneixement necessari de les dificultats reals del col·lectiu i de la LS?

² Fent click en aquest [enllaç](#) trobareu la gravació de l'entrevista.

Annex 2. Preguntes i respostes dels formularis

1. Formulari dirigit a famílies d'infants sords.

Quan us comuniquen que el vostre fill/a té una deficiència auditiva, considereu que
vau tenir tota la informació necessària.

Si No Altres

Vau optar per fomentar l'oralitat o el bilingüisme (oral i LS)?

.....
.....

Per què vau prendre aquesta decisió?

.....
.....

En l'àmbit educatiu, considereu que heu rebut tota la Informació necessària?

Si No Altres

Quins conflictes us heu trobat en l'escolarització? Algun en l'àmbit comunicatiu?

.....
.....

Considereu que a l'escola el vostre fill/a té les mateixes possibilitats de comunicació que un
company que sigui oient?

Si No Altres

Us heu sentit acompanyats en tot aquest procés?

Si No Altres

Quins aspectes considereu que es poden millorar, sobretot en l'àmbit educatiu

.....
.....

Algun aspecte que considereu oportú que inclogui al treball i no estigui a les preguntes
anteriors

.....
.....

Sense respostes.

2. Formulari dirigit a les famílies d'infants oïdors que han decidit escolaritzar els seus fills en un sistema bimodal (LSC i oralitat)

1. Per què va collir escolaritzar el vostre fill en una escola bilingüe?

.....
.....

2. Hi ha alguna persona sorda propera o dins de la família?

Si No Altres

3. Com va collir l'escola "Tres Pins"?

.....
.....

4. Consideru que el vostre fill/a ha adquirit algun coneixement/capacitat que no tindria en una escolarització ordinària?

Si No Altres

5. Creus que la llengua de signes hauria d'estar més present a les aules ordinàries?

Si No Altres

6. Per què?

.....
.....

7. Després de la primera experiència amb l'escolarització amb la modalitat bilingüe, ho tornàriu a repetir?

Si No Altres

Pregunta 1. Per què va collir escolaritzar el vostre fill en una escola bilingüe?

- Ens agradava l'escola, també vam pensar que coneixer la llengua de signes podria ser enriquidor. Però sobretot va ser porque ens agradava l'escola.
- Ens va enamorar el centre.
- Perque ens va agradar molt l'escola.
- Perquè volíem una escola inclusiva i vam pensar que aquesta ho seria.
- Perquè un claustre que accepta fer colònies cada any i tan llargues inspira confiança, perquè amb els logopedes hi ha més adults sostenint la classe, per la sensibilitat que

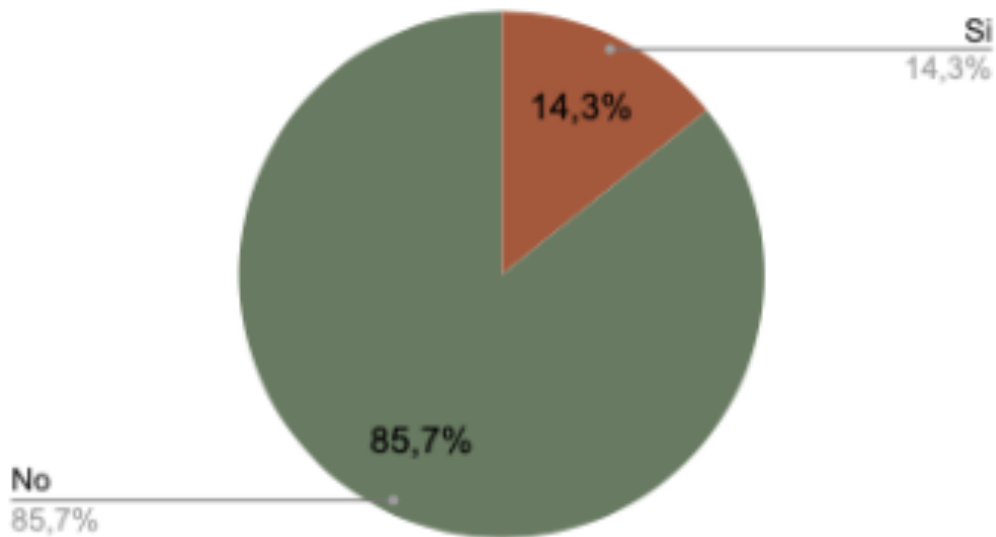
desenvoluparia la meua filla convivint amb nens sords, pel pati i l'entorn, per l'horari...

- Por el entorno social que se encuentra en la escuela. Las familias que forman Tres Pins están muy volcadas en la educación.
- Per la diversitat i per que als meus nens apprendin LSC.

Pregunta 2. Hi ha alguna persona sorda propera o dins de la familia?

Figura 4.

Respostes a la pregunta: "Hi ha alguna persona sorda propera o dins de la familia?"

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia

Pregunta 3. Com vau conèixer l'escola "Tres Pins"?

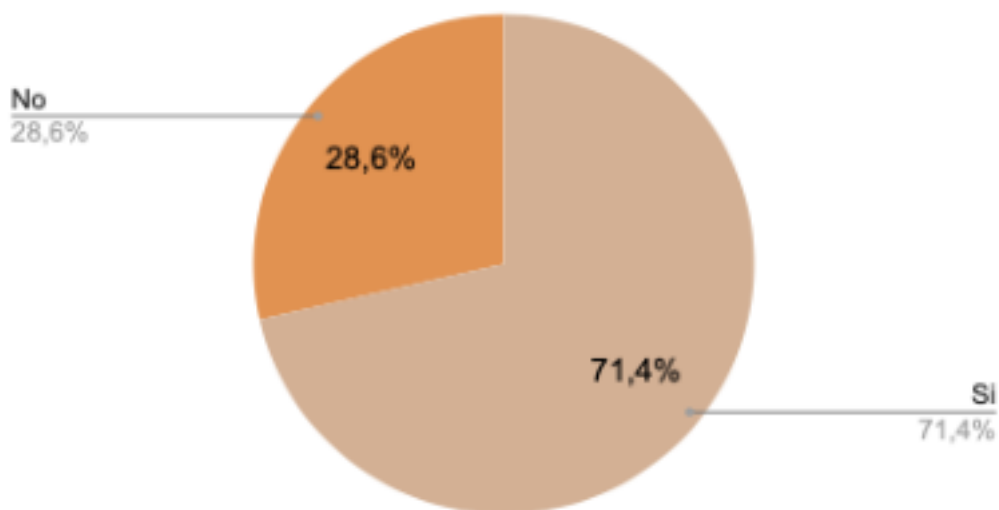
- Per les jornades de portes obertes.
- Ens va parlar una antiga alumna, amiga nostra.
- Una companya de feina, portaba el seu fill aquí.
- Barri.
- Per Google maps.
- Tenemos familia que estudió en la escuela.

- Per el barri.

Pregunta 4. Considereu que el/la vostre fill/a ha adquirit algun coneixement/capacitat que no tindria en una escolarització ordinària?

Figura 5.

Respostes a la pregunta: “Considereu que el/la vostre fill/a ha adquirit algun coneixement/capacitat que no tindria en una escolarització ordinària?”

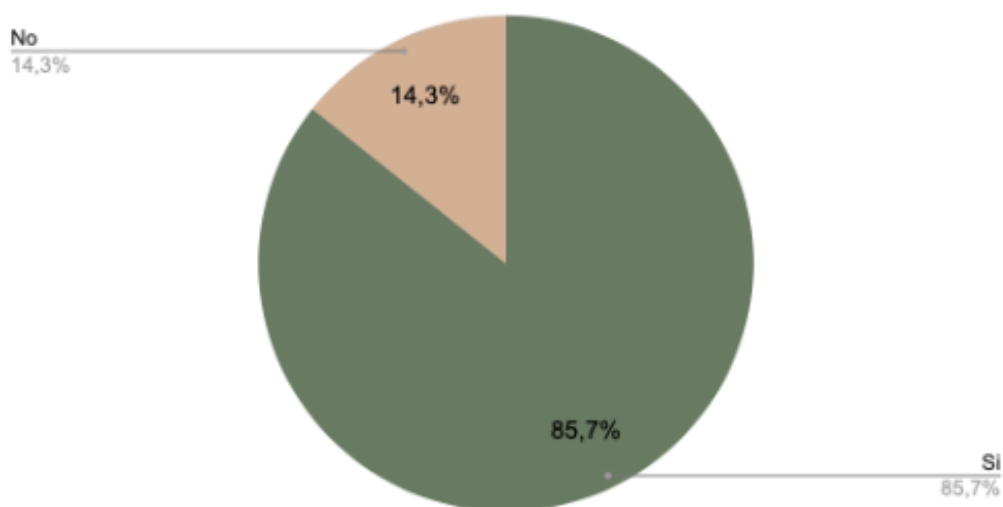

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

Pregunta 5. Creus que la llengua de signes hauria d'estar més present a les aules ordinàries?

Figura 6.

Respostes a la pregunta: “Creus que la llengua de signes hauria d'estar més present a les aules ordinàries?”

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

Pregunta 6. Per què?

A l'anterior pregunta han respost de manera afirmativa:

- El meu fill està en una classe on no té cap nen sord, però ara que els comencen a juntar em comenta que no pot jugar amb ells porque no sap com comunicar-se i com explicar al que estan jugant, el que li agrada i el que no.
- Per aconseguir una societat més inclusiva.
- Per donar mes facilitat de comunicacio a tothom.
- Perquè vull una societat més diversa del que tenim, molt més i això contribuiria.
- Sí, però hi ha tanta diversitat que és difícil encabir-la tota a cada aula.
- Perquè es la base de aquesta scola.

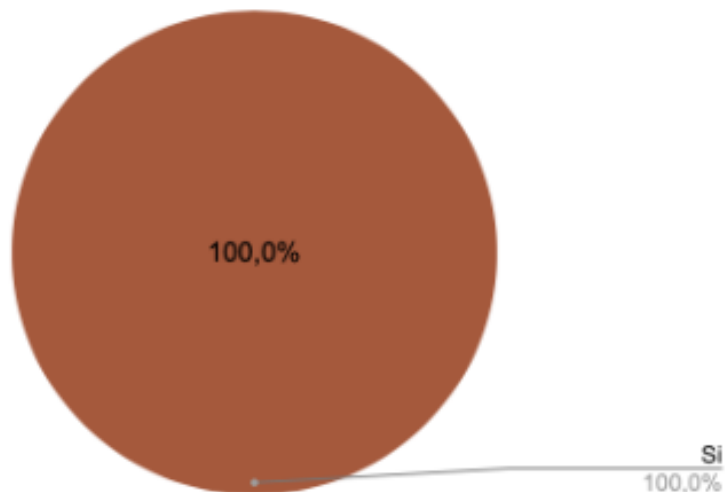
A l'anterior pregunta han respost de manera negativa:

- Hay otros campos más necesarios como el inglés (con mayor nivel) o la educación financiera que priorizaría sobre la lengua de signos.

Pregunta 7. Després de la primera experiència amb l'escolarització amb modalitat bilingüe, ho tornariu a repetir?

Figura 7.

Respostes a la pregunta: "Després de la primera experiència amb l'escolarització amb modalitat bilingüe, ho tornariu a repetir?"

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

3. Formulari dirigit a famílies que utilitzen o han utilitzat el mètode *Baby Signs*

1. Per què vau decidir utilitzar el mètode *Baby Signs* amb el vostre fill/a?

.....
.....

2. Com vau conèixer el mètode?

.....
.....

3. Considereu que el *Baby Signs* ha ajudat al/la vostre fill/a a comunicar-se?

Poc 9 10 Molt

1 2 3 4 5 6 7 8

4. Quins beneficis considereu que ha tingut el mètode *Baby Signs* amb el/la vostre fill/a?

.....
.....

5. Després d'haver-ho fet, si tornéssiu enrere, tornàrieu a utilitzar el mètode *Baby Signs*?

Sí No Altres

6. Canviàrieu alguna cosa del que heu fet?

Sí No Altres

7. Si la resposta anterior heu posat que sí, que és el que canviàrieu?

.....
.....

8. Algun aspecte que considereu, després de la vostra experiència, que us hagués agradat/ajudat conèixer prèviament.

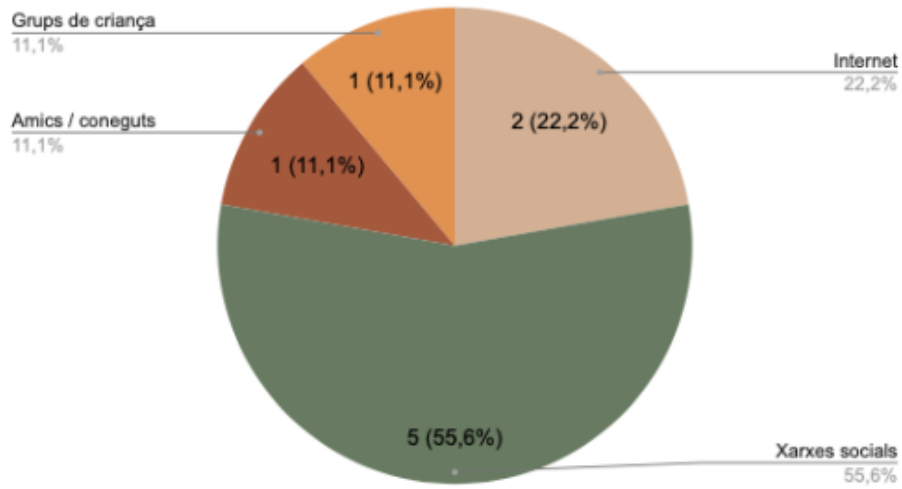
.....
.....

Pregunta 1. Per què vau decidir utilitzar el mètode Baby Signs amb el vostre fill/a?

- Porque queríamos comunicarnos con nuestra pequeña.
- Para poder entendernos antes de que hable
- Intentamos ofrecer a nuestra hija toda la estimulación que esté a nuestro alcance, y tras conocer el método y sus beneficios, nos pareció muy apropiado para trabajar la comunicación en una ventana de tiempo anterior a la que lo haríamos si esperásemos a que hablara.
- Lo vi en redes, me pareció interesante poder comunicarme con mi bebé antes de que pudiera hablar. Es muy cruel que un bebé no se pueda comunicar solo por el hecho de que todavía no sabe.
- Para poder comunicarnos con nuestro bebé antes de que aprendiese a hablar y que no se frustrase.
- Porque he estudiado Lengua de Signos y me encanta. Así que cuando supe del *Baby Signs* sempecé a aplicarlo, un poco también como "experimento" con mi 4º hijo.
- Me lo recomendó una amiga y quise probar.
- Para satisfacer las necesidades de mi bebe.
- Per què veiem que volía moltes coses, i volía dir moltes coses però tenia sis mesos i vam pensar que pot ser amb això evitavem moltes frustracions de "crec que no m'esteu entenent" i vam començar amb les bàsiques.

Pregunta 2. Com vau conèixer el mètode?

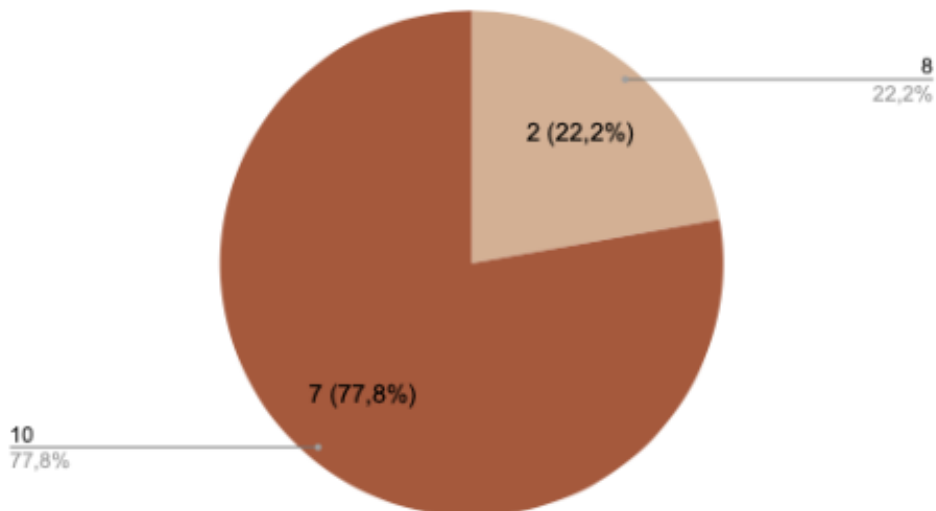
Figura 8.
Respostes a la pregunta: “Com vau conèixer el mètode?”

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

Pregunta 3. Considereu que el *Baby Signs* ha ajudat al/a la vostre fill/a a comunicar-se?

Figura 9.
Respostes a la pregunta: “Considereu que el *Baby Signs* ha ajudat al/a la vostre fill/a a comunicar-se?”

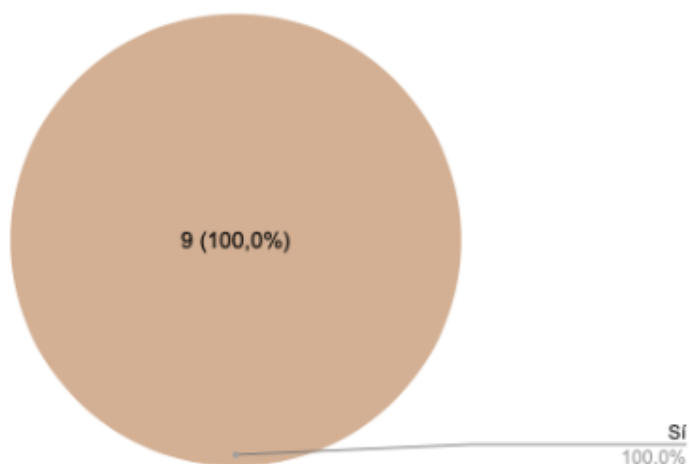
Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

Pregunta 4. Quins beneficis considereu que ha tingut el mètode Baby Signs amb el/la vostre fill/a?

- Cero frustración, motivación por contarnos cosas, cuando decidió hablar la pronunciación era y es muy clara, es una maravilla. Esperamos otro bebé y sin duda signaremos.
- Que se sienta comprendido, que no se frustre, seguramente esto fluye para tener más aun, una mejor relación padre, madre-hijo.
- Hemos descubierto que su cerebro maneja más información de la que es capaz de expresar, hemos descubierto cómo va observando y reconociendo su entorno, nos va signando lo que ve, lo que le parece interesante; también nos cuenta sus necesidades, nos dice cuando quiere tomar “tetita” o bañarse; o qué tipo de juego quiere: un libro, los animales... Es fascinante poder apreciar todo esto antes de que comiencen a producir palabras.
- la facilidad para decirnos qué quiere sin tener que probar varias cosas hasta dar con lo que quiere, reducir las rabietas, felicidad al ver que la entendemos y que nos entiende. Importantísimo en familias bilingües: en nuestro caso hace de puente entre el castellano y el catalán.
- Mejora de la comunicación no verbal y verbal, dice muchas más palabras que la media de bebés de su edad, lo vemos en la guardería, así como es mucho más expresivo y está más interesado en la lectura.
- Se ha podido comunicar con nosotros en algunos aspectos antes de lo habitual. También su alegría es notable cuando ve que le hemos entendido.
- Mi hijo señalaba cuando tenía sed, hambre, cuando quería leche y cuando quería hacer un baño.
- Ha evitado frustraciones y rabietas al poder nos transmitir sus necesidades. También se ha sentido entendida ya que nos comentaba las cosas que veía.

Pregunta 5. Després d'haver-ho fet, si tornéssiu enrere, tornaríeu a utilitzar el mètode Baby Signs?

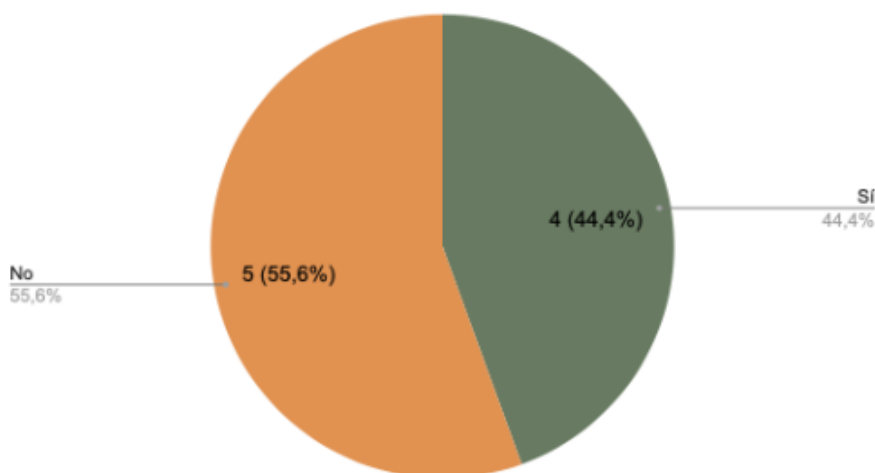
Figura 10.
Respostes a la pregunta: "Després d'haver-ho fet, si tornéssiu enrere, tornaríeu a utilitzar el mètode *Baby Signs*?"

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

Pregunta 6. Canviaríeu alguna cosa del que heu fet?

Figura 11.
Respostes a la pregunta: "Canviaríeu alguna cosa del que heu fet?"

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

Pregunta 7. Si la resposta anterior heu posat que sí, que és el que canviaríeu?

- Hübiera empezado a formarme antes, para poder signarle mucho más vocabulario desde el principio.

- Tal vez tendría más paciencia para hacer el curso. Se recomienda empezar a partir de los 6-8 meses. Yo hice el curso de introducción a los 5m. Hasta que empezó a devolver pasaron muchos meses, pero no me rendí, seguí signando.
- Tuvo una fase de estancamiento a los pocos meses de que empezase a devolvernos algún signo. Los papás nos frustramos y dejamos de signarle nuevos signos y nos quedamos con los poquitos adquiridos, no veíamos más evolución. Todo coincidió cuando empezó a caminar y mientras le salían los premolares (a los 10 meses aproximadamente)
- Más constancia y más signos.

Pregunta 8. Algun aspecte que considereu, després de la vostra experiència, que us hagués agradat/ajudat conèixer prèviament.

- Nada.
- No.
- Me hubiese gustado conocer el método mucho antes, creo que no tiene la visibilidad que se merece y que sería muy beneficioso para muchas familias que lo desconocen.
- Nada serio... En cuanto empieza a decir la palabra, deja de signar y me da un poco de pena... Consejo: no hacer caso a los comentarios de los que no saben qué es el BSL y opinan desde la ignorancia.
- Nos hubiese gustado formarnos mucho antes para así haber adquirido e interiorizado más vocabulario.
- Haberlo usado con mis otros hijos.
- La existencia del método y la experiencia de otras mamas.
- Conocerlo antes, para empezar a signar Antes (empezamos sobre los 11 meses).
- Quan et proposes fer-ho, ho fas per evitar la seva frustració, però no tens en compte la teva frustració, quan veus que no et mira, o que no repeteix el signe, veus com passa el temps. Al jo de fa un any li diria que funciona, que surt, que amb paciència acaba passant.

4. Formulari dirigit a les escoles que utilitzen el mètode *Baby Signs*?

1. *Com vau conèixer el mètode Baby Signs?*

A través de una familia de una de las peques de la escuela, iban a matricularla y me comentaron que en casa seguían el método por lo que decidimos realizar la formación e implantarlo.

2. *Per què vau decidir implementar-ho a l'escola?*

Principalmente fue para poder entender los signos de la niña que comentaba con anterioridad pero después nos dimos cuenta de los múltiples beneficios que ofrecia.

3. *Quants anys fa que l'implementeu?*

Comenzamos en el presente curso.

4. *Com ho porteu a terme a l'aula?*

A través d'activitats Durant el dia a dia Altres

5. *Com ho feu?*

Cuentos, canciones, a través de las rutinas...

6. *Quant creieu que està ajudant als infants de l'escola a comunicar-se?*

Poc 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molt

7. *Quina opinió tenen els pares de l'escola de la implementació d'aquest mètode? A casa també en fan ús?*

Hay algunas familias que utilizan algún signo en casa pero la mayoría no.

8. *Quelcom que considereu que he de saber i que no està explícitament en aquest formulari, però que considereu que és important*

.....
.....

5. Formulari per la validació externa

1. Coneixes el mètode *Baby Signs*?

Sí No

2. Si la resposta anterior és afirmativa, com vas conèixer el mètode? L'has aplicat algun cop amb infants? (Tant en l'àmbit familiar com a l'escola)

.....

3. T'ha resultat fàcil buscar els signes a la guia?

Poc 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molt

4. Justifica la teva resposta

.....

5. Consideres que la guia és intuïtiva?

Poc 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molt

6. Justifica la teva resposta

.....

.....

7. Sense tenir cap coneixement previ en llengua de signes o el mètode *Baby Signs*, t'atreviries a fer-ho només amb aquesta guia?

Poc 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molt

8. Justifica la teva resposta

.....

.....

9. Consideres útils les tres opcions per saber fer el signe? (Imatge, vídeo i escrit)

Poc 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Molt

10. Respecte a la pregunta anterior, si la resposta és menys de 5, quina no et sembla rellevant? Per què?

.....

.....

11. Quelcom que hagi vist que cregueu que és necessari per millorar la guia.

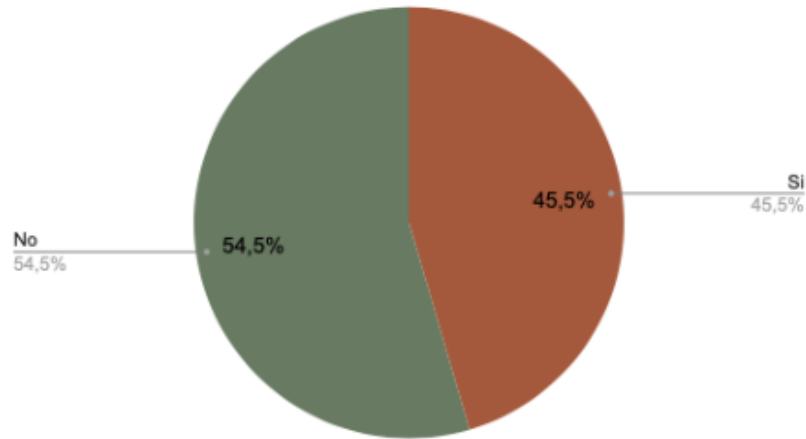
.....

.....

Pregunta 1. Coneixes el mètode Baby Signs?

Figura 12.

Respostes a la pregunta: "Coneixies el mètode *Baby Signs*?"

Nota: Gràfic circular. Elaboració pròpia.

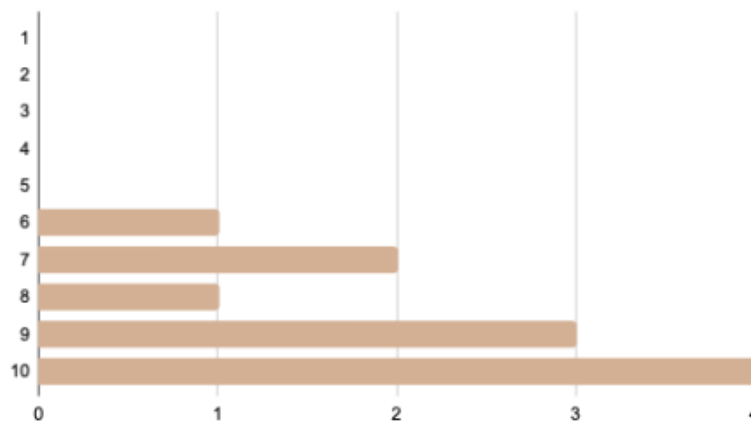
Pregunta 2. Si la resposta anterior és afirmativa, com vas conèixer el mètode? L'has aplicat algun cop amb infants? (Tant en l'àmbit familiar com a l'escola)

- El vaig conèixer arrel de tenir el meu primer fill. Amb ell l'he utilitzat, però només 4 signes bàsics.
- Al ciclo formativo.
- El vaig conèixer a través d'una amiga, però a l'escola mai l'he utilitzat.
- No.
- A través de famílies que l'han fet servir amb els seus infants.

Pregunta 3. T'ha resultat fàcil buscar els signes a la guia?

Figura 13.

Respostes a la pregunta: "T'ha resultat fàcil buscar els signes a la guia?"

Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia.

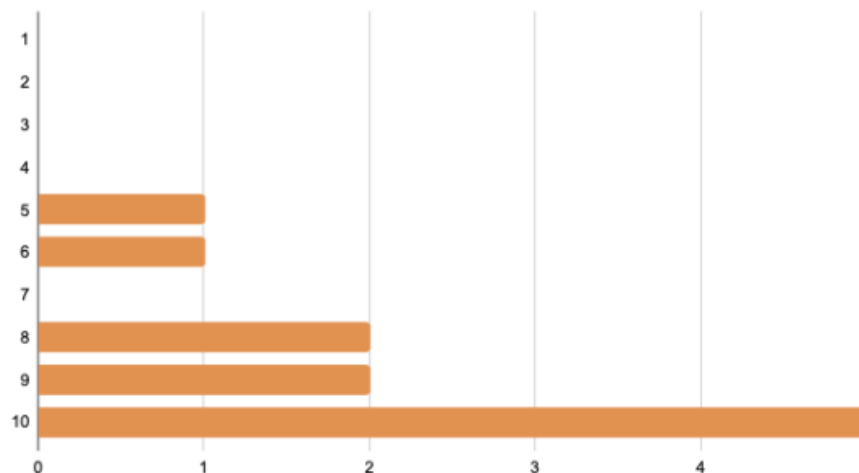
Pregunta 4. Justifica la teva resposta

- Com que encara falten els verbs, no puc posar la perfecció. Però està molt ben fet!
- Es fàcil de navegar.
- Sí, ya que están clasificados siguiendo varios aspectos para que sea más rápida la búsqueda.
- Es ràpid per buscar el signe que vols aprendre i per guar-te a l'hora d'aprendre el llenguatge de signes.
- El fet de estar endreçats per temàtiques i per ordre alfabètic ho fa molt senzill.
- Ha estat força clar però he trobat a faltar una mica d'explicació general. Ha estat un descobriment.
- Si. Molt, té una bona classificació i és senzill trobar-les.
- He llegit l'explicació.
- És molt clara.
- És molt senzilla de seguir.

Pregunta 5. Consideres que la guia és intuïtiva?

Figura 14.

Respostes a la pregunta: "Consideres que la guia és intuïtiva?"

Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia.

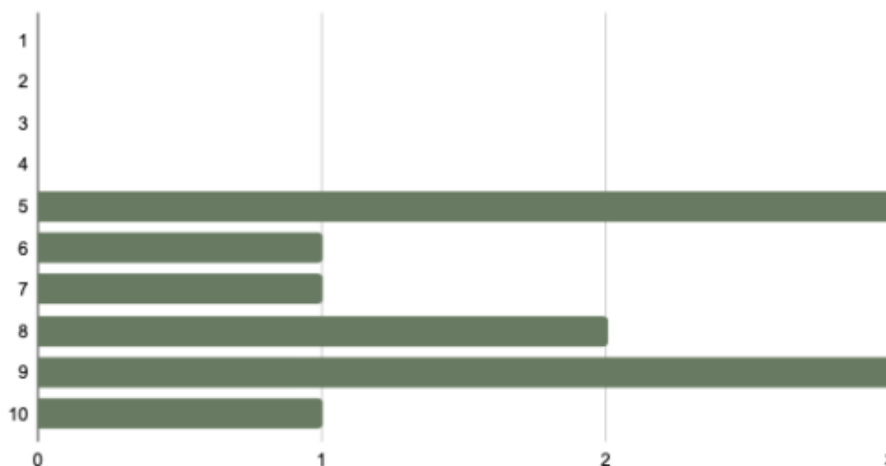
Pregunta 6. Justifica la teva resposta.

- Com que encara falten els verbs, no puc posar la perfecció.
- S'enten molt be.
- Sí, pero los dibujos dónde se explica la palabra en LSC son difíciles de entender para alguien que no tenga conocimientos básicos de LSC.
- Per famílies que els fills tenen necessitats educatives, és molt instructiu i fàcil de buscar el significat del símbol.
- Queda molt clar com utilitzar-la sense necessitat de grans explicacions.
- Força. Interessant per provar ho.
- La classificació és clara i si vols tornar enrere o a l'inici ho pots fer des de qualsevol pàgina!
- Hi ha gests que crec que no tenen relació.
- Les explicacions són breus però molt entenedores.
- És molt senzilla de seguir.

Pregunta 7. Sense tenir cap coneixement previ en llengua de signes o el mètode Baby Signs, t'atreviries a fer-ho només amb aquesta guia?

Figura 15.

Respostes a la pregunta: "Sense tenir cap coneixement previ en llengua de signes o el mètode *Baby Signs*, t'atreviries a fer-ho només amb aquesta guia?"

Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia.

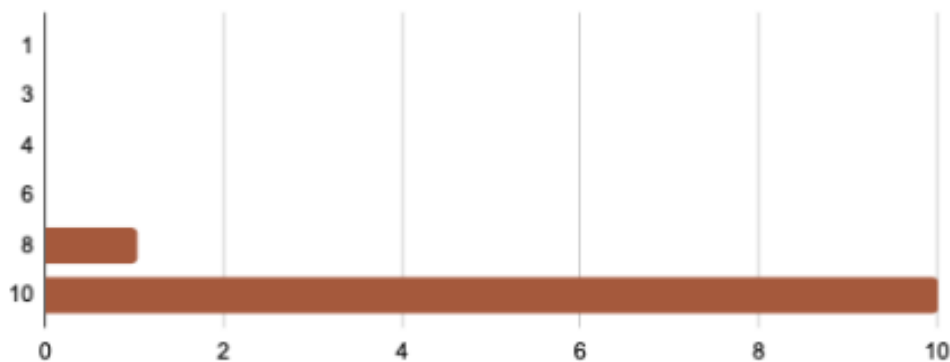
Pregunta 8. Justifica la teva resposta.

- Molt intuitiu només amb les imatges, que en cas d'urgència, és bastant necessari.
- Si en un context d'aprenentatge.
- Considero que debe de haber un conocimiento previo.
- M'atreviria a fer-lo només amb aquesta guia, però havent practicat abans d'utilitzar el mètode *Baby Signs*.
- Crec que estan molt ben explicats els signes i amb pràctica i constància, al menys els signes més senzills crec que els podria aprendre.
- Totvés posar-s'hi.
- Potser caldria una sessió / assessoria presencial amb l'expert per tal que expliqués beneficis clars i determinés passos a seguir per fer-ne una introducció exitosa.
- Em costaria una mica
- Les imatges que acompanyen la paraula i la petita explicació fan que, crec que qualsevol persona, ho pugui aplicar.
- No sembla difícil, crec que sí!

Pregunta 9. Consideres útil les tres opcions per saber fer el signes? (Imatge, vídeo i descripció escrita).

Figura 16.

Respostes a la pregunta: Consideres útil les tres opcions per saber fer el signes? (Imatge, vídeo i descripció escrita)."

Nota: Gràfic de barres. Elaboració pròpia.

Pregunta 10. Respecte de la pregunta anterior, si la resposta és menys de 5, quina no et sembla rellevant? Per què?

Sense respostes.

Pregunta 11. Quelcom que hagi vist que cregueis que és necessari per millorar la guia.

- A gana i tortuga no ho ha qr!!
- És perfecte!
- Esta molt be i es molt intuitiva
- Considero que es una buena guía.
- No crec que s'hagi de millorar més, és a dir, s'hauria d'utilitzar a la pràctica i observar que cal més, però com he comentat a simple vista jo la veig perfecte per començar a treballar amb ella.
- L'únic que faria per millorar, és intentar que l'explicació de com fer els signes quedés dins de el cercle de color, en alguns si que queda centrat però en el cas de explicacions mes llargues, les paraules surten del cercle.
- Penso que ja és prou clar. Però potser he trobat a faltar uns objectius generals que es pretenen i una definició general del mètode.
- Està molt ben feta i és molt complerta. Penso però que l'aplicació feta servir potser no et permet que sigui massa àgil. M'explico, potser amb un genially t'haguéssis trobat més còmode inserint videos directament a la diapo de la foto i la descripció. Sense necessitat de qr. Enlenteix i a vegades, si busques que sigui àgil, potser no agafes l'ordinador per obrir la guia i després el mòbil per llegir el QR.No sé si m'explico 😊 Si vols en parlem!
- No ho coneixia, per tant em sembla bé tot.
- Crec que és perfecte.
- Alguns dels noms queden tallats (Pom-a, Taronj-a, Abell-a). Per una qüestió estètica, més que res, estaria bé que sortissin a la mateixa fila.